

عوامل شخصیتی و دموگرافیک پیش‌بینی‌کننده سبک‌های یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان

هاجر شفیعیان^۱، منصوره عزیززاده فروزی^۲، بهشید گروسی^{۳*}، علی اکبر حقدوست^۴، سودابه نواده^۵

۱. کارشناس ارشد آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ایران
۲. کارشناس ارشد پرستاری، مرکز تحقیقات علوم اعصاب، مؤسسه نوروفارماکولوژی، مربی، گروه داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۳. دکترای تخصصی اعصاب و روان، استاد، گروه پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ایران
۴. دکترای تخصصی اپیدمیولوژی، استاد گروه آمار و اپیدمیولوژی، مرکز تحقیقات مدل‌سازی در سلامت، پژوهشکده آینده‌پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، ایران
۵. دانشجوی دکترای تخصصی اپیدمیولوژی، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، ایران

● دریافت مقاله: ۹۲/۵/۱۶ آخرین اصلاح مقاله: ۹۲/۷/۱۷ ● پذیرش مقاله: ۹۲/۷/۲۱

زمینه و هدف: سبک یادگیری یک رفتار متمایز برای کسب دانش و مهارت است که از طریق مطالعه یا تجربه کسب می‌شود. شخصیت مجموعه سازمان یافته‌ای متشکل از خصوصیات به نسبت ثابت و بادوام است که در مجموع یک فرد را از دیگران متمایز می‌سازد. کلید اصلی، درگیر کردن فراگیرندگان در یادگیری ترجیحات و سبک یادگیری آنان و همچنین شناسایی عوامل تأثیرگذار روی این متغیرها می‌باشد. در این میان باید متغیرهای پیش‌بینی‌کننده سبک‌های یادگیری به گونه‌ای دقیق شناسایی شوند تا بتوان شرایط آموزشی را به‌سازی نمود. هدف از این پژوهش، تعیین برخی عوامل پیش‌بینی‌کننده سبک‌های یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان بود که در این مقاله به بررسی تأثیر عوامل دموگرافیک و ویژگی‌های شخصیتی آنان پرداخته شد.

روش کار: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی-مقطعی بود. برای این منظور از پرسش‌نامه اطلاعات دموگرافیک، پرسش‌نامه آزمون شخصیتی NEO و پرسش‌نامه سبک‌های یادگیری Kolb (Kolb's learning style inventory یا Kolb LSI) استفاده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط شاخص‌های مرکز و پراکندگی و آزمون‌های χ^2 ، ضریب همبستگی Spearman و رگرسیون لجستیک (Logistic regression) صورت گرفت.

یافته‌ها: بیشتر افراد شرکت‌کننده در پژوهش زن و مجرد بودند. میانگین ($\pm$ انحراف معیار) سن $21/96 \pm 21/41$ سال بود. بیشتر دانشجویان سبک یادگیری جذب‌کننده داشتند. بر اساس نتایج مربوط به تیپ شخصیتی، نزدیک به یک سوم دانشجویان ویژگی شخصیتی وجدانی بودن (مسئولیت‌پذیری) داشتند.

نتیجه‌گیری: نتایج مربوط به پیش‌بینی‌کننده‌های سبک‌های یادگیری نشان داد که تنها «جنس» پیش‌بینی‌کننده می‌باشد. بر این اساس توجه بیشتر به سبک‌های یادگیری دانشجویان منجر به استفاده از شیوه‌های مناسب تدریس و تقویت و افزایش توانمندی‌های دانشجویان می‌گردد و با توجه بیشتر به سبک‌های یادگیری ترجیحی دانشجویان و تغییر روش‌های آموزشی، می‌توان اشتیاق به یادگیری در دانشجویان را افزایش داد.

کلیدواژه‌ها: سبک‌های یادگیری، ویژگی‌های شخصیتی

*نویسنده مسئول: گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

●Email: behshidgarrusi@gmail.com

●تلفن: ۰۳۴۱-۳۲۲۴۶۱۳۳ ●نمابر: ۰۳۴۱-۳۲۲۴۶۱۳۳

مقدمه

یادگیری، تغییر به نسبت پایدار در توان رفتاری است که در نتیجه تمرین رخ می‌دهد (۱) و بدون شک همه پیشرفت‌های شگفت‌انگیز دنیای کنونی زاده یادگیری انسان می‌باشد (۲). یکی از عواملی که می‌تواند بر جریان یادگیری تأثیر بگذارد، سبک‌های یادگیری است (۳). سبک‌های مذکور شامل باورها، اعتقادات، رجحان‌ها و رفتارهایی می‌باشد که افراد به کار می‌برند تا این عوامل در موقعیت معینی به یادگیری کمک کند (۴). تعاریف مختلفی برای سبک‌های یادگیری در نظر گرفته شده است. گاهی به عنوان نوعی رویکرد به یادگیری مانند برخورد سطحی، عمیق و استراتژیک (۵) و گاهی به عنوان شیوه‌های یادگیری هم بیان می‌گردد (۲). سبک‌های یادگیری گوناگونی وجود دارد، اما می‌توان آن‌ها را به سه دسته شناختی، عاطفی و فیزیولوژیک تقسیم‌بندی کرد (۶). نظریه یادگیری تجربی اساس نظریه Kolb است. از آنجا که این نظریه بر نقش محوری تجربه در فرایند یادگیری تأکید می‌نماید، یادگیری تجربی نامیده می‌شود. به طور کلی در نظریه Kolb، چهار شیوه اصلی «تجربه عینی، مشاهده تأملی، مفهوم‌سازی انتزاعی و آزمایشگری فعال» برای یادگیری وجود دارد (۷).

سبک‌های یادگیری از این جهت در امر آموزش دارای اهمیت می‌باشند که به استادان جهت درک چگونگی یادگیری دانشجویان کمک می‌کند (۸). علاوه بر این، در سبک‌های یادگیری امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی در کنار متغیرهای شناختی، شخصیتی و عاطفی نیز اثرگذار خواهد بود؛ بدین لحاظ با مشخص شدن ارتباط بین سبک‌های یادگیری و ابعاد شخصیتی می‌توان راهبردهای مفیدی را در برنامه‌ریزی و مشاوره‌های تحصیلی ارائه کرد (۸). شخصیت، الگوی به نسبت پایداری از صفات، گرایش‌ها یا ویژگی‌های است که تا اندازه‌ای به رفتار افراد دوام می‌بخشد (۹). گاه کلمه شخصیت به منظور توصیف بارزترین ویژگی شخص به کار می‌رود. روان‌شناسان در بحث شخصیت بیش از هر چیز به تفاوت‌های فردی توجه دارند؛ یعنی ویژگی‌هایی که یک فرد را از افراد

دیگر متمایز می‌کند (۱۰). پنج ویژگی شخصیتی (پرسش‌نامه شخصیتی NEO) عبارت از روان‌رنجوری، برون‌گرایی، پذیرا بودن به تجربه، سازگار بودن و مسئولیت‌پذیر بودن می‌باشد (۱۱).

سبک یادگیری همگرا از ترکیب دو شیوه یادگیری مفهوم‌سازی انتزاعی و آزمایشگری فعال به دست می‌آید و به دلیل این‌که افراد دارای این سبک وقتی با مسأله‌ای روبرو می‌شوند به سرعت برای یافتن راه‌حل درست می‌کوشند، به آن سبک همگرا گفته می‌شود. سبک یادگیری واگرا از ترکیب دو شیوه یادگیری (یعنی تجربه عینی و مشاهده تأملی) حاصل می‌شود، رویکرد افراد به موقعیت‌ها مشاهده کردن است تا عمل کردن و افراد دارای این سبک قادر به تولید اندیشه‌های گوناگون هستند. سبک یادگیری انطباق دهنده از ترکیب دو شیوه یادگیری (تجربه عینی و آزمایشگری فعال) به دست می‌آید. این افراد بیشتر از آن‌که به تحلیل منطقی بپردازند، امور محسوس را ترجیح می‌دهند. سبک یادگیری جذب کننده از ترکیب دو شیوه یادگیری (مفهوم‌سازی انتزاعی و مشاهده تأملی) به دست می‌آید و افراد دارای این سبک در کسب و درک اطلاعات گسترده و تبدیل آن به صورت خلاصه، دقیق و منطقی توانا هستند (۱۲، ۳).

مطالعات موجود در مورد انتخاب سبک‌های یادگیری توسط دانشجویان و عوامل مرتبط با آن نشان داده است که روابطی مبنی بر انتخاب سبک‌های یادگیری و ویژگی‌های شخصیتی وجود دارد؛ به طوری که Shadbolt در گزارش پژوهش خود می‌نویسد: دانشجویان در چگونگی برخورد با تکلیف متفاوت هستند، اما این تفاوت‌ها نشانگر سطح بهره‌هوشی و یا الگوهای توانایی به خصوص آن‌ها نیست بلکه بیشتر ناشی از سبک‌های یادگیری است که افراد مختلف برای پردازش و سازماندهی اطلاعات جهت واکنش به محرک‌های محیطی مورد استفاده قرار می‌دهند (۱۳). هاشمیان در این خصوص بیان می‌کند که شناخت ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان می‌تواند مؤثر باشد، علاوه بر آن شناسایی ارتباط بین این ویژگی‌ها با

این متغیرها بررسی کند تا بر اساس نتایج آن بتوان برنامه‌ریزی‌های آموزشی مناسب‌تری را پایه‌ریزی نمود.

روش کار

این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی-مقطعی و قسمتی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد بود که بر روی ۳۴۳ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمان در رشته‌های پزشکی، دندان‌پزشکی، داروسازی و رشته‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد که تمایل به شرکت در این مطالعه را داشتند، انجام شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر چهار بخش بود. بخش اول شامل توصیفات در مورد هدف پژوهش، بخش دوم شامل سؤال در مورد اطلاعات دموگرافیک، بخش سوم سؤالات مربوط به پرسش‌نامه سبک‌های یادگیری و بخش چهارم پرسش‌نامه ویژگی‌های شخصیتی بود و راهنمای تکمیل پرسش‌نامه در ابتدای هر پرسش‌نامه آورده شد. روش نمونه‌گیری بر اساس روش سهمیه‌ای بود.

ابزارهای پژوهش

پرسش‌نامه سبک‌های یادگیری Kolb: در این مطالعه از پرسش‌نامه سبک‌های یادگیری Kolb (Kolb learning style inventory یا Kolb's LSI) جهت تعیین سبک‌های یادگیری استفاده شد. این پرسش‌نامه در سال ۱۹۸۵ توسط David Kolb (به نقل از رودباری و حسین چاری) تدوین گردید. با استفاده از این ابزار سبک‌های یادگیری افراد را در دو بعد (تجربه عینی- مفهوم‌سازی انتزاعی و مشاهده تأملی- آزمایشگری فعال) مورد پژوهش قرار داد که شامل ۱۲ سؤال خودتوصیفی می‌باشد و هر سؤال شامل چهار گزینه است (۱۶). در ایران محمدزاده ادملایی و ایزدی برای تعیین پایایی خرده مقیاس‌های پرسش‌نامه سبک‌های یادگیری از روش Spearman-Brown، Cronbach's alpha و تصنیف (دو نیمه کردن) استفاده کرد. ضریب Cronbach's alpha این پرسش‌نامه به ترتیب برای تجربه عینی ۰/۶۲، مفهوم‌سازی

سبک‌های یادگیری مورد استفاده می‌تواند منجر به هدایت برنامه تحصیلی گردد (۱۴).

Jakson و Jones گزارش نمودند که بین سبک‌های یادگیری و تیپ‌های شخصیتی ارتباط وجود دارد (۸). Eyzenk بیان کرد که شخصیت و یادگیری به شکل نزدیکی با یکدیگر ارتباط دارند؛ به طوری که برون‌گراها تمایل به رفتارهای اجتماعی دارند و فاقد تمرکز بر روی تکالیف تحصیلی می‌باشند. افراد روان‌رنجور نیز به دلیل اضطراب و نگرانی قادر به انجام بهینه تکالیف نیستند (۱۵). Shadbolt خاطر نشان می‌سازد که درون‌گراها و روان‌رنجورها با روش‌های آموزشی دارای ساختار، عملکرد بهتری در مقایسه با روش‌های آموزشی غیر ساختار دارند (۱۳). تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر سبک‌های یادگیری در پژوهش‌های مختلف مورد تأیید قرار گرفت (۱۶). Furnham رابطه بین پنج نوع شخصیت را با پرسش‌نامه سبک‌های یادگیری مورد بررسی قرار داد. نتایج پژوهش او نشان داد که بین ابعاد پرسش‌نامه و صفات شخصیتی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۱۷).

با توجه به نحوه کنونی گزینش دانشجویان که ملاک انتخاب رشته تحصیلی کسب نمره و تأکید بر قوای ذهنی است، مشکلات و مسایلی از قبیل افت تحصیلی، عدم موفقیت و ترک تحصیل و حتی به طور غیر مستقیم شکست شغلی قابل پیش‌بینی می‌باشد. با توجه به نکات ذکر شده و اهمیت این‌که فراگیران نمی‌توانند وضعیت خود را به درستی تحلیل نمایند، به همین سبب از مشاورین کمک و راهنمایی می‌خواهند. در چنین شرایطی تعیین سبک‌های یادگیری و یافتن ارتباط آن‌ها با ابعاد شخصیتی (ویژگی‌های شخصیتی) علاوه بر این که می‌تواند در مشاوره‌های تحصیلی راهگشا باشد، می‌تواند در جهت‌دهی سیستم آموزشی کشور نیز تأثیر داشته باشد.

با توجه به مطالب ذکر شده و نظر به این‌که تاکنون در ایران مطالعاتی به طور مستقیم ویژگی‌های شخصیتی و دموگرافیک را به عنوان عوامل تعیین‌کننده سبک‌های یادگیری مورد بررسی قرار نداده است، پژوهشگر بر آن شد که نقش پیش‌بینی‌کننده

برون‌گرایی، پذیرا بودن به تجربه، سازگار بودن و مسئولیت‌پذیر بودن می‌باشد (۱۹). برای مشخص شدن هر ویژگی، ۱۲ سؤال چهار گزینه‌ای مطرح گردید (کاملاً موافق، موافق، مخالف و کاملاً مخالف) و نمره‌های ۴-۰ به این گزینه‌ها تعلق گرفت. پرسش‌نامه شخصیتی NEO بر مبنای مقیاس پنج درجه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) می‌باشد. Cronbach's alpha و Costa (۱۹) ضریب Cronbach's alpha را بین ۰/۸۶-۰/۶۸ گزارش کردند. گروسی فرشی و همکاران پرسش‌نامه NEO را در ایران هنجاریابی کردند و ضرایب پایایی و روایی در نمونه‌های ایرانی را بر اساس ضریب Cronbach's alpha در مقیاس‌های روان‌رنجوری ۰/۸۹، برون‌گرایی ۰/۷۳، انعطاف‌پذیری ۰/۵۶، پذیرا بودن به تجربه ۰/۶۸ و سازگار بودن ۰/۸۷ به دست آوردند (۱۱). جهت تعیین متغیرهای پژوهش از آمار توصیفی، برای تجزیه و تحلیل سن از آزمون One Way ANOVA، جهت بررسی ارتباط متغیرهای کیفی از آزمون χ^2 ، جهت تعیین ارتباط سبک‌های یادگیری با متغیرهای اعتماد به نفس و ویژگی‌های شخصیتی از آنالیز همبستگی Spearman استفاده شد. همچنین جهت پیش‌بینی کننده‌های سبک‌های یادگیری روش رگرسیون لجستیک ساده و چندگانه مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها

یافته‌های به دست آمده از ۳۴۳ پرسش‌نامه تکمیل شده توسط دانشجویان نشان داد که ۶۹/۴ درصد از دانشجویان دختر و ۸۸/۵ درصد مجرد بودند. میانگین ($\pm$ انحراف معیار) سن $21/41 \pm 2/96$ سال با حداقل سن ۱۸ و حداکثر سن ۴۵ سال بود. اطلاعات مربوط به انواع سبک‌های یادگیری و تیپ شخصیتی در جدول ۲ ارائه شده است.

انتزاعی ۰/۶۷ و آزمایشگری فعال ۰/۷۰ گزارش شد و با توجه به نتایج گزارش، پایایی در سطح مطلوب می‌باشد (۱۸). آزمودنی پاسخ پیشنهادی را با توجه به نحوه یادگیری خود از نمره ۴-۱ رتبه‌بندی می‌کرد؛ به این ترتیب که در هر جمله گزینه‌ای که بیشترین مطابقت را با سبک یادگیری وی داشت نمره ۴ و به گزینه‌هایی که با سبک یادگیری آزمودنی مطابقت نداشت، نمره ۱ داده شد. بنابراین ۴ نمره کلی برای هر کدام از چهار سبک یادگیری به دست آمد. نمره کل اول یعنی گزینه‌های ۱ به عنوان شیوه تجربه عینی (Concrete experience یا CE)، نمره کل دوم یعنی گزینه‌های ۲ به عنوان شیوه یادگیری مشاهده تأملی (Reflective observation یا RO)، نمره کل سوم یعنی گزینه‌های ۳ به عنوان شیوه یادگیری مفهوم‌سازی انتزاعی (Abstract conceptualization یا AC) و نمره چهارم یعنی گزینه‌های ۴ به عنوان شیوه یادگیری آزمایشگری فعال (Active experimentation یا AE) در نظر گرفته شد. نمره‌ای که از بقیه بیشتر بود بیان کننده شیوه یادگیری غالب آزمودنی می‌باشد (۱۸) (جدول ۱).

جدول ۱: چگونگی تعیین نوع سبک یادگیری Kolb

آزمایشگری فعال	تجربه عینی		مشاهده تأملی
	انطباق دهنده	واگرا	
	AE-RO > ۵/۹ AC-CE < ۳/۸	AE-RO < ۵/۹ AC-CE > ۳/۸	
	همگرا	جذب کننده	
	AE-RO > ۵/۹ AC-CE > ۳/۸	AE-RO < ۵/۹ AC-CE > ۳/۸	

AE: Active experimentation; RO: Reflective observation; AC: Abstract conceptualization; CE: Concrete experience

پرسش‌نامه ویژگی‌های شخصیتی NEO: جهت بررسی ویژگی‌های شخصیتی از پرسش‌نامه ویژگی‌های شخصیتی NEO که توسط Costa و McCrae ساخته شد، استفاده گردید. فرم کوتاه این پرسش‌نامه شامل ۶۰ گویه می‌باشد که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. گویه‌ها مشخص کننده پنج ویژگی شخصیتی می‌باشد که شامل روان‌رنجوری،

جدول ۲: نحوه توزیع سبک‌های یادگیری و ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان

متغیر	تعداد (درصد)
سبک یادگیری	
واگرا	۹۸ (۲۸/۶)
انطباق دهنده	۴۶ (۱۳/۴)
جذب کننده	۱۵۲ (۴۴/۳)
همگرا	۴۷ (۱۳/۷)
تیپ شخصیتی	
روان‌رنجوری	۳۰ (۸/۸)
برون‌گرایی	۸۷ (۲۵/۴)
پذیرا بودن به تجربه	۵۸ (۱۶/۹)
توافقی بودن	۷۱ (۲۰/۷)
مسئولیت‌پذیری	۹۷ (۲۸/۲)

تفاوت معنی‌داری از نظر سن و سبک یادگیری در میان دانشجویان وجود نداشت. نتایج نشان داد که ارتباط آماری موجود بین سبک‌های یادگیری، جنسیت و وضعیت اشتغال معنی‌دار بود ($P = ۰/۰۱$) (جدول ۳).

جدول ۳: مقایسه متغیرهای دموگرافیک بر حسب سبک‌های یادگیری

سبک یادگیری	واگرا	انطباق دهنده	جذب کننده	همگرا	مجموع	سطح معنی‌داری
تعداد (درصد)						
جنسیت						
زن	۷۱ (۷۲/۵)	۴۰ (۸۷/۰)	۳۲ (۶۸/۱)	۹۵ (۶۲/۵)	۲۳۸ (۶۹/۴)	۰/۰۱
مرد	۲۷ (۲۷/۵)	۶ (۱۳/۰)	۱۵ (۳۱/۹)	۵۷ (۳۷/۵)	۱۰۵ (۳۰/۶)	
وضعیت تأهل						
مجرد	۸۷ (۸۹/۷)	۴۳ (۹۳/۵)	۳۸ (۸۰/۹)	۱۳۲ (۸۸/۶)	۳۰۰ (۸۰/۵)	۰/۲۶
متأهل	۱۰ (۱۰/۳)	۳ (۶/۵)	۹ (۱۹/۱)	۱۷ (۱۱/۴)	۳۹ (۱۱/۵)	
وضعیت اشتغال						
شاغل	۹ (۹/۳)	۰ (۰/۰)	۹ (۱۹/۲)	۲۴ (۱۶/۱)	۴۲ (۱۲/۴)	۰/۰۱
غیر شاغل	۸۸ (۹۰/۷)	۴۶ (۱۰۰)	۳۸ (۸۰/۸)	۱۲۵ (۸۳/۹)	۲۹۷ (۷۷/۶)	
سکونت						
بومی	۶۱ (۶۲/۲)	۲۳ (۵۰/۰)	۲۸ (۵۹/۶)	۹۵ (۶۲/۹)	۲۰۷ (۶۰/۵)	۰/۴۵
غیر بومی	۳۷ (۳۷/۸)	۲۳ (۵۰/۰)	۱۹ (۴۰/۴)	۵۶ (۳۷/۱)	۱۳۵ (۳۹/۵)	
مقطع تحصیلی						
کارشناسی	۵۱ (۵۲/۰)	۲۵ (۵۴/۴)	۶۶ (۴۳/۴)	۲۵ (۵۳/۲)	۱۶۷ (۴۷/۷)	۰/۰۸
دکتری حرفه‌ای	۲۴ (۲۴/۵)	۱۰ (۲۱/۷)	۶۲ (۴۰/۸)	۱۳ (۲۷/۷)	۱۰۹ (۳۱/۸)	
تحصیلات تکمیلی	۲۳ (۲۳/۵)	۱۱ (۲۳/۹)	۲۴ (۱۵/۸)	۹ (۱۹/۲)	۶۷ (۱۹/۵)	

ضریب همبستگی Pearson نشان داد که سبک‌های یادگیری واگرا و انطباق دهنده ارتباط معکوسی با ویژگی‌های شخصیتی داشت و در این خصوص هیچ گونه ارتباط آماری معنی‌داری مشاهده نگردید. همچنین بر طبق نتایج همبستگی Spearman، ارتباط بین سبک‌های یادگیری واگرا، انطباق دهنده، جذب کننده و واگرا و ویژگی شخصیتی به ترتیب مقادیر -0.07 ، -0.03 ، 0.09 و -0.009 به دست آمد.

نتایج تحلیل رگرسیون لجستیک سبک‌های یادگیری و متغیرهای سن، جنس، وضعیت تأهل، شغل، وضعیت بومی بودن و مقطع تحصیلی و ویژگی‌های شخصیتی وارد مدل رگرسیون چندگانه شدند که بر این اساس با توجه به محدوده اطمینان ۹۵ درصد می‌توان استنباط کرد که هیچ کدام از متغیرهای فوق به غیر از متغیر جنسیت در سبک یادگیری انطباق دهنده و در پیش‌بینی سبک‌های یادگیری نقش ندارند.

$OR = 0.3$ (Odds ratio) (جدول ۴).

جدول ۴: تحلیل رگرسیون لجستیک سبک‌های یادگیری و متغیرهای دموگرافیک و ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	نسبت شانس تعدیل شده (محدوده اطمینان: ۹۵ درصد)			
	واگرا	انطباق دهنده	جذب کننده	همگرا
سن	$1/1 (1/0-1/2)$	-	-	$1/0 (0/9-1/1)$
جنس				
زن	۱	۱	۱	-
مرد	$0/9 (0/5-1/6)$	$0/3 (0/1-0/7)$	$1/9 (1/1-3/1)$	-
وضعیت تأهل				
متاهل	۱	-	-	۱
مجرد	$1/1 (0/4-2/6)$	-	-	$1/4 (0/5-3/8)$
شغل				
شاغل	۱	-	۱	۱
غیر شاغل	$2/4 (0/9-6/8)$	-	$0/5 (0/3-1/1)$	$0/7 (0/3-2/0)$
وضعیت بومی بودن				
بومی	۱	۱	-	-
غیر بومی	$0/7 (0/4-1/3)$	$1/8 (0/9-3/4)$	-	-
سکونت				
خوابگاهی	۱	-	-	۱
غیر خوابگاهی	$0/7 (0/4-1/3)$	-	-	$1/7 (0/9-3/2)$
مقطع تحصیلی				
کارشناسی	۱	-	۱	-
دکتری حرفه‌ای	$0/9 (0/5-1/5)$	-	$1/8 (1/1-3/1)$	-

تحصیلات تکمیلی	۱/۳ (۰/۴-۳/۷)	-	۰/۶ (۰/۲-۱/۸)	-
ویژگی‌های شخصیتی				
برون‌گرایی	۱	۱	۱	۱
روان‌رنجوری	۲/۷ (۰/۲-۸/۱)	۱/۰ (۰/۳-۲/۹)	۳/۰ (۱/۱-۶/۵)	۰/۶ (۰/۱-۲/۳)
پذیرا بودن	۱/۲ (۰/۴-۴/۱)	۰/۳ (۰/۱-۱/۲)	۳/۰ (۱/۵-۶/۲)	۰/۷ (۰/۳-۲)
توافقی بودن	۱/۶ (۰/۵-۴/۹)	۰/۷ (۰/۳-۱/۹)	۳/۰ (۱/۴-۵/۶)	۰/۴ (۰/۱-۱/۲)
مسئولیت‌پذیری	۱/۷ (۰/۵-۴/۷)	۰/۷ (۰/۳-۱/۷)	۳/۰ (۱/۱-۳/۷)	۰/۹ (۰/۴-۲/۰)

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد، ۴۴/۳ درصد دانشجویان سبک یادگیری جذب‌کننده را انتخاب کردند که بیشترین فراوانی را در بین سبک‌های یادگیری به خود اختصاص داد. سرچمی و حسینی در گزارش پژوهش خود بیان کردند که بیشتر دانشجویان مورد مطالعه وی سبک یادگیری جذب‌کننده را سبک ترجیحی خود می‌دانند (۲۰). همچنین نتایج پژوهش عباس‌زاده و همکاران نشان داد که دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش آنان نیز سبک جذب‌کننده را به عنوان اولین سبک یادگیری انتخاب کرده‌اند (۲۱). یافته‌های مطالعه رضایی و همکاران هم مشابه تحقیقات مذکور بود (۲۲).

نتایج بررسی سایر سبک‌های یادگیری در این پژوهش نشان می‌دهد که سبک‌های واگرا (۲۸/۶ درصد)، انطباق‌دهنده (۱۳/۴ درصد) و همگرا (۱۳/۷ درصد) به ترتیب جزء سبک‌های یادگیری دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه بودند. نتایج به دست آمده از سبک‌های یادگیری همگرا و انطباق‌دهنده مشابه نتایج مطالعات کلباسی و همکاران (۷)، جعفری ثانی و همکاران (۲۳) و احدی و همکاران می‌باشد (۲۴). با توجه به نتایج این پژوهش و مطالعات ذکر شده مشاهده می‌گردد که نتایج پژوهش‌ها در نقاط مختلف نتایج مشابه و یا متناقضی را ارائه می‌کنند. احتمال دارد انتخاب سبک‌های یادگیری تحت تأثیر عوامل متفاوتی مانند محیط، نوع رشته، روش‌های تدریس و عادات و سلاقی افراد قرار گرفته باشد. سیف در این

خصوص بیان کرد، افرادی که سبک یادگیری آن‌ها جذب‌کننده می‌باشد در کسب و درک اطلاعات گسترده و تبدیل آن به صورت خلاصه، دقیق و منطقی توانا هستند و به طور عمده بر مفهوم‌سازی انتزاعی و مشاهده تأملی تأکید دارند. علت نامیدن این سبک به عنوان سبک یادگیری جذب‌کننده آن است که افرادی که این سبک را دارند قادر به دریافت داده‌های گوناگون و سازمان دادن به آن می‌باشند (۲۵)؛ بنابراین احتمال دارد دانشجویان مورد مطالعه نیز از جمله افرادی باشند که خصوصیات ذکر شده را داشته باشند. از سوی دیگر نتایج مطالعه Nulty و Burrett نشان می‌دهد که سبک یادگیری دانشجویان در طول تحصیل با توجه به رشته تحصیلی و آموزش داده شده به آنان، متغیر است (۲۶).

یافته‌های مربوط به ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان نشان داد که تیپ شخصیتی نزدیک به یک سوم (۲۸/۲ درصد) از دانشجویان، تیپ وجدانی بودن (مسئولیت‌پذیری) بود. Lievens و همکاران در نتایج پژوهش خود گزارش کردند، دانشجویانی که دارای شخصیت وجدانی هستند، پیشرفت تحصیلی خوبی را دارند (۲۷). Mustaffa و همکاران در پژوهشی که ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان گروه پزشکی را بررسی نموده بود، به این نتیجه دست یافتند که بیشتر دانشجویان پزشکی سال پنجم دارای شخصیت وجدانی بودند (۲۸). احتمال می‌رود به دلیل ماهیت رشته تحصیلی دانشجویان رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی ایجاب کند که آنان افراد

مسئولیت‌پذیری باشند؛ زیرا این رشته‌ها با جان انسان‌ها سر و کار دارد. نصری و خورشید در این خصوص می‌نویسند: شخصیت وجدانی بودن بر کیفیت و موفقیت تحصیلی تأکید دارد و در زمینه‌های پزشکی لازم است؛ چرا که این رشته‌ها پراسترس و سخت می‌باشند. در ضمن افراد دارای خصوصیت شخصیت وجدانی کمتر دچار افسردگی می‌شوند و از نظر ذهنی سالم‌تر هستند (۲۹). McCrae و Costa نیز بیان کردند که افراد دارای شخصیت وجدانی افرادی دقیق و وسواسی، وقت‌شناس و قابل اعتماد هستند (۱۹). Hohn نیز بیان کرد که اشخاص دارای شخصیت وجدانی، سخت‌کوش، جاه‌طلب و پرنرژی هستند، در برابر مشکلات استقامت دارند و دقیق هستند. وجدانی بودن با سلامت جسمی رابطه دارد. از خصوصیات دیگر افراد با شخصیت وجدانی می‌توان به شایستگی، نظم و ترتیب، وظیفه‌شناسی، خویشتن‌داری در نظم و ترتیب و محتاط در تصمیم‌گیری اشاره کرد (۴). با توجه به خصوصیات خوب ذکر شده در مورد افراد وجدانی، توجه به انتخاب دانشجویان رشته مرتبط با پزشکی تنها نباید بر اساس نمره صورت گیرد، بلکه نوع شخصیت نیز می‌تواند در این خصوص کمک کننده باشد. Mustaffa و همکاران در این خصوص گزارش کردند که در اهدای بورسیه‌ها و انتخاب دانشجو در دانشکده‌های پزشکی باید علاوه بر نمره بر نوع شخصیت نیز توجه شود (۲۸).

بر اساس نتایج این مطالعه می‌توان چنین نتیجه گرفت که میان ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری، رابطه معنی‌داری وجود ندارد و یا در صورت وجود رابطه، این ارتباط بسیار ضعیف می‌باشد و در حدی نیست که از روی یک متغیر بتوان متغیر دیگر را پیش‌بینی نمود. این یافته‌ها با نتایج برخی پژوهش‌ها مانند Karau و Komarraju (۳۰) همسو و در مقابل با نتایج تحقیقات Jakson و Jones (۸) و Furnham و همکاران (۳۱) ناهمخوان است. بر این اساس، از نتایج کلی این مطالعه چنین برمی‌آید که روابط قطعی و پایداری میان ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری

دانشجویان برقرار نیست. البته پژوهش‌هایی نیز در داخل یا خارج از کشور انجام شده است که نتایجی بر خلاف یافته‌های تحقیق حاضر ارائه داده‌اند که می‌توان دلایلی مانند استفاده از ابزارهای متفاوت، تفاوت سنی نمونه‌ها، تفاوت‌های فرهنگی و... را در این امر دخیل دانست. با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر، به نظر می‌رسد که لازم است در امر آموزش توجه بیشتری به تفکر خلاق دانشجویان صورت گیرد. همچنین لازم است که در اموری مانند انتخاب رشته تحصیلی، علاوه بر استفاده از پرسشنامه‌های مختلف، به عواملی مانند علایق شخصی، زمینه‌های فرهنگی، مسایل خانوادگی، آینده شغلی و... نیز توجه شود (۳۲).

با توجه به مطالعات ذکر شده، در اکثر آن‌ها از ابزارهای مشابه استفاده نشده بود و به نظر می‌رسد که این موضوع هنوز نیاز به تحقیق بیشتری دارد و شاید عدم آگاهی دانشجویان از تعدد سبک‌های یادگیری بدون تأثیر نباشد. با توجه به این که در دوران تحصیل، دانشجویان با دوستان و شخصیت‌های متفاوت سر و کار دارند و در ضمن تعدد واحدهای درسی و در نتیجه تعدد استادان و شیوه آموزش متفاوت باعث ایجاد یک شکاف می‌شود؛ به طوری که هنگامی که یادگیرندگان از ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری خود آگاه می‌شوند، می‌توانند از نیروها و توانایی‌های خود در برقراری ارتباط، یادگیری و کار استفاده کنند. همچنین می‌توانند مسایل مختلف را درک کنند و در برابر تکالیف یادگیری مختلف و موضوعات درسی متنوع واکنش‌های مناسب نشان دهند (۳۳).

نتایج مربوط به تعیین ارتباط بین سبک‌های یادگیری و ویژگی‌های فردی نشان داد که بین سبک‌های یادگیری و متغیرهای جنس و وضعیت اشتغال ارتباط آماری معنی‌داری وجود دارد؛ به طوری که سبک‌های یادگیری انطباق دهنده و همگرا در زنان بیشتر از مردان بود. در مدل رگرسیون تنها متغیر «جنس» پیش‌بینی کننده سبک یادگیری بود و دانشجویان مذکر به میزان ۰/۲۹ کمتر از دانشجویان مؤنث سبک یادگیری انطباق دهنده را استفاده می‌کنند. نتایجی مشابه نتایج این پژوهش

در خصوص نتایج این مطالعه و این که دختران بیشتر سبک انطباق دهنده را انتخاب کرده‌اند؛ باید گفت شاید دختران نسبت به پسران در زمینه مطالعه و یادگیری فعال‌تر هستند و نسبت به اخذ نمرات خوب نیز حساسیت بیشتری از خود نشان می‌دهند، بنابراین می‌تواند توجیحی بر انتخاب این سبک مطالعه باشد. اسکندری و صالحی در مورد افرادی که سبک یادگیری انطباق دهنده را انتخاب می‌کنند، بیان کردند که این افراد مردم‌مدار هستند و یادگیرندگان فعال نامیده می‌شوند. بزرگ‌ترین نقطه قوت افراد انطباق دهنده این است که می‌توانند به درستی طرح‌هایی را که دیگران ریخته‌اند، پیاده و اجرا کنند. آنها در حل کردن مسایل پیچیده بسیار قوی می‌باشند و به خوبی قادر هستند که رابطه میان اجزا و عناصر یک سیستم را درک و شناسایی نمایند (۱۲).

نتیجه‌گیری

دانستن این‌که دانشجو کدام سبک یادگیری را ترجیح می‌دهد، می‌تواند محرکی برای مدرس باشد تا از سبک تدریس انتخابی خود به سمت سبک یادگیری ترجیحی دانشجو حرکت کند و برای این‌که تمام دانشجویان یک کلاس به سمت یک سبک یادگیری تمایل یابند -که خود موجب توسعه مناسب رویکردهای آموزشی شود- لازم است که استادان دانشگاه توجه بیشتری به سبک‌های یادگیری دانشجویان داشته باشند تا با استفاده از شیوه‌های مناسب تدریس، باعث تقویت و افزایش توانمندی‌های آنان گردند و سخن آخر این‌که شاید بتوان با توجه بیشتر به سبک‌های یادگیری ترجیحی دانشجویان و تغییر روش‌های آموزشی بتوان اشتیاق به یادگیری در دانشجویان را افزایش داد.

References:

1. Gheshlaghi M. Psychology of Learning. Esfahan; Mani: 2009. [In Persian].
2. Kolb, DA. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Englewood Cliffs: Prentice Hall: 1984.
3. Seif AA. Modern educational psychology: learning and teaching. Tehran: Agah; 2008. [In Persian]

یافت نشد، ولی سایر مطالعات نتیجه بین جنسیت و سبک‌های یادگیری را متفاوت اعلام کردند؛ به طوری که نتایج مطالعه سورینانی و همکاران نشان داد که بین جنسیت و سبک‌های یادگیری دانشجویان مورد مطالعه آنان نیز ارتباط معنی‌داری وجود داشته است (۳۲). امینی و همکاران نیز رابطه معنی‌داری بین جنسیت و سبک یادگیری یافتند که بر این اساس دانشجویان پسر بیشتر سبک یادگیری همگرا و دختران سبک یادگیری واگرا داشتند (۳۳). در یافته‌های مطالعات سرچمی و حسینی (۲۰)، ولی‌زاده و همکاران (۳۴) و پولادی و همکاران (۳۵) رابطه معنی‌داری بین جنس و سبک‌های یادگیری یافت نشد. در پژوهش دیگری در خصوص ارتباط سبک‌های یادگیری و جنسیت گزارش گردید که سبک یادگیری بین دو جنس متفاوت است و مردان در مقایسه با زنان نمره‌های بیشتری در تجربه عینی سبک یادگیری Kolb دارند و سبک یادگیری زنان بیشتر بر همدردی، همکاری و به دقت گوش کردن تأکید دارد (۳۶).

Gross معتقد است که توانایی کلامی دختران در مقایسه با پسران بهتر است و عملکرد دختران نسبت به پسران در آزمون‌های مربوط به درک تکالیف مربوط به قیاس، نگارش دشوار خلاقانه و هجی کردن واژگان بالاتر است (۳۷). Mayers-Levy در تبیین تفاوت‌های موجود در توانایی‌های کلامی و دیداری بیان می‌دارد که نیمکره راست مغز مسؤول پردازش اطلاعات غیر کلامی و دیداری می‌باشد. برتری مردان در چنین تکالیفی نشان دهنده آن است که مردان به نیمکره راست وابسته هستند (۳۸).

4. Hohn R. Classroom Learning and teaching. USA: Lang man: 1995.
5. Biggs J. What do inventories of students' learning Processes Really measure? A Theoretical Review and Clarification. Br J Educ Psychol 1993; 63(1): 3-19.
6. Merritt SL. Marshall JC. Reliability and construct validity of impassive and normative forms of the learning style. Journal

- Educational and Psychological Measurement 1984; 44: 463-472.
7. Kalbasi S, Naseri M, Sharifzadeh GH. Medical students learning style in Birjand Medical Sciences University. *Strides Dev Med Educ* 2008; 5(1): 10-6. [In Persian]
8. Jackson C, Jones LM. Explaining the overlap between personality and learning styles. *J Personal Individ Differ* 1996; 20(3): 293-300.
9. Feist G, Feist J. Theories of Personality. Translator, Seyed Mohammadi Y. Tehran; Doran: 2002. [In Persian]
10. Haghighi J, Shokrkon H, Mehrabi Zadeh Honarmand M. Comparison of the combination of creativity, intelligence and personality characteristics of high school students in the first year of Ahvaz. *J Educ Sci Psychol* 2003; 10(3): [In Persian].
11. Garussi Farshi MT, Ghazi Tabatabaee M, Mehryar AH. The new test uses NEO and the analytical characteristics and factor structure of university students in Iran. *J Univ Sci Zahra* 2001; 39: 173-98. [In Persian]
12. Eskandari F, Salehi M. Influence of Congruent- Incongruent Teaching and Learning Style on Student Performance (Case: Colleges of Agriculture and Natural Resources of Kurdistan University). *Iran J Agricul Econ Dev Res* 2009; 40(2): 169-80. [In Persian]
13. Shadbolt DR. Interactive relationships between measured personality and teaching strategy variables. *Br J Educ Psychol* 1978; 48(2): 227-31.
14. Hashemian K. Personality theory and assessment. Tehran; Hyan: 1998. [In Persian]
15. Eysenck HJ. The development of personality and its relation to learning. In S. Murray-Smith (Eds.), *Melbourne studies in education*. Australia: Melbourne University Press: 1978.
16. Roodbari, Z, Hosseinchari M. Investigating the Mediatory Role of Learning Styles in the Relationships between Personality Factors and Academic Achievement. *Training learning research*. 2010; 1 (39):55-64. [In Persian]
17. Furnham A. Personality and learning style: A study of three instruments. *Personal Individ Differ* 1992; 13(4): 429-38.
18. Mohammadzadeh Admolaee R, Izadi S. Relationship between learning styles, personality characteristics and academic performance of students. *Daneshvar (Raftar) Shahed University* 2008; 27:15-28. [In Persian]
19. McCrae RR; Costa PT. Comparison of EPI (Eysenck personality inventory) and psychoticism scales with measures of the five- factor model of personality. *Personal Individ Differ* 1985; 6(5): 587-97.
20. Sarchami R, Hossaini S. Relationship of learning styles with educational progress of nursing students in Qazvin. *The J Qazvin Univ Med Sci* 2004; 8 (1):64-7. [In Persian]
21. Abbaszadeh A, Borhani F, Sabzevar S, Eftekhari Z. The Assessment Methods and its Relationship to Learning Approaches of Nursing Students in Kerman University of Medical Sciences, Iran. *Stride Dev Med Educ* 2013; 10 (2) :142-52.
22. Rezaei K, Kohestani H, Ganjeh F, Anbari Z. Learning styles of first semester students in Arak University of Medical Sciences, 2008. *J Arak Univ Med Sci*. 2010; 12 (4):44-51. [In Persian]
23. Jafari Sani H, Mohammadzadeh Ghasr A, Garavand H, Hosseini S. Learning Styles and Their Correlation with Self-Directed Learning Readiness in Nursing and Midwifery Students . *Iran J Med Educ* 2013; 12 (11): 842-53. [In Persian]
24. Ahadi F, Abedsaidi J, Arshadi F, Ghorbani R. Learning styles of nursing and allied health students in Semnan university of medical sciences. *Koomesh* 2010; 11 (2):141-6. [In Persian]
25. Seif AA. Training psychology. Tehran: Agah; 2001: 171-82. [In Persian]
26. Nulty D, Barrett MA. Transitions in students' learning styles. *Stud High Educ* 1996; 21(3): 333-45.
27. Lievens F, Coetsier P, De Fruyt F. Medical students' personality characteristics and academic performance: a five-factor model perspective. *Med Educ* 2002; 36(11): 1050-6.
28. Mustaffa MB, Nasir R, Khairudin R. Understanding the Personality Traits of Medical Students Using the Five Factor Model. *Asian Social Science* 2011; 8(9): 17.

29. Nasri S, Khorshid A. The relationship between personality characteristics and learning styles of students with multiple. *Journal of School Psychology* 2012; 1(4): 104-23. [In Persian].
30. Komarraju M, Karau SJ, Schmeck RR, Avdic A. The big five personality traits, learning style and academic achievement. *Personal Individ Differ* 2011; 51(4): 472-7.
31. Furnham A, Jackson CJ, Forde L et al. Correlates of the Eysenck Personality Profiler. *J Personal Individ Differ* 2001; 30(4): 587-94.
32. Suriani H, Ismail N, Ghazali KH, Abdul Samad AS. Gender Comparison on the Factors Affecting Students' Learning Styles. *Recent Researches in Education*. Available From <http://www.wseas.us/e-library/conferences/2011/Penang/EDU/EDU-33.pdf>
33. Amini M, Alipoor A, Zandi B. The Study of Learning Characteristics of Engineering Students: Emphasis on Learning Styles and Hemispheric Dominance. *J TechnolEduc* 2011; 6 (1):1-8. [In Persian]
34. Valizadeh L, Fathiazar S, zamanzadeh V. Nursing and midwifery student's learning styles in Tabriz medical University. *IranJ Med Educ* 2006; 6(2): 136-9. [In Persian]
35. Pooladi A, BahramRezaee M, Abedi F, Molanaee A. The study of learning styles indifferent semesters medical students in basis of Kolb theory in Kordestan Medical Sciences University in 2006. Abstract of 8th National Congress on Medical Education, Kerman University of Medical Sciences 2007; 51-2. [In Persian]
36. Esfand Abad Shams M, Emami Pour S. Learning styles of students in a monolingual and bilingual school and its relation to academic achievement and gender. *Rev Quart J EducInnov* 2003; 2(5):11-25. [In Persian]
37. Gross RD. *Psychology: the science of mind and behavior*. London; Hackle Stoughton: 1992.
38. Meyers-Levy J. Gender differences in cortical organization: Social and biochemical antecedents and advertising consequences. In E. Clark, T. Brock, & D. Stewart (Eds.), *Attention, attitude, and affect in response to advertising*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates: 1994.